

Під час дослідження встановлено, що високий рівень редукції особистих досягнень ($\geq 5,00$ пункту) наявний у 76,2 % чоловіків та 76,1 % жінок ($\chi^2 = 4,864$; $df = 4$; $p \leq 0,05$), що може призводити до знецінення себе, своїх професійних досягнень та гідності. За результатами проведеного тестування складної зорово-моторної реакції (СЗМР) вибору та розрізнення серед усієї групи відзначається підвищення середнього значення часу сенсомоторної реакції, $421,1 \pm 9,8$ мс ($p < 0,05$), при нормативних значеннях $367 \pm 1,96$ мс та стандартного відхилення часу сенсомоторної реакції $102 \pm 4,98$ мс ($p < 0,05$), нормативні значення $91 \pm 1,96$ мс - критеріїв функціонального стану ЦНС, які свідчать про превалювання гальмівних процесів та виснаженість ЦНС.

Висновки. Таким чином анкетні дані демонструють підвищений рівень емоційної виснаженості, деперсоналізації та редукції особистих досягнень, в свою чергу результати СЗМР свідчать про психофізіологічні зміни з боку ЦНС, що підтверджує наявність перевтомлення та високу інтенсифікацію праці. Наявні зміни потребують психологічної корекції та введення заходів профілактики.

Шенгер Анастасія Андріївна

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МІЖ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИМИ
ХАРАКТЕРИСТИКАМИ ТА РИЗИКОМ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ
У РОБІТНИКІВ ШВИДКОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**

Україна, Харків

Харківський національний медичний університет

Кафедра гігієни та екології №2

Науковий керівник: к.мед.н. Лалименко О.С.

Актуальність. Робітники швидкої медичної допомоги під час виконання професійних обов'язків постійно знаходяться під великим емоційним тиском. Велика інтенсивність, важкість праці, необхідність прийняття швидких рішень, відсутність постійного робочого місця, великий документообіг, робота із великою кількістю людей можуть сприяти виникненню професійного вигорання.

Мета. Встановлення кореляційних зв'язків між ризиком розвитку професійного вигорання та параметрами психофізіологічного статусу у робітників екстреної медичної допомоги.

Матеріали та методи. Дослідження було проведено серед 88 працівників швидкої (42 чоловіків та 46 жінок) КНП ХОР «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» м. Харків. Рівні професійного вигорання визначали за опитивальником «Maslach Burnout Inventory» (MBI-GS), оцінювали рівні: емоційного виснаження, деперсоналізації та редукції особистих досягнень. Поряд з цим, була проведена класифікація ризику розвитку професійного вигорання за Kalimo et al. (2003). Функціональний стан ЦНС оцінювали за показниками простої зорово-моторної реакції. Статична обробка проведена за допомогою IBM SPSS Statistics Standard Campus Edition 26.0 (5725-A54). Статистично значущим вважали $p < 0,05$.

Результати. За опитивальником MBI-GS виявлений високий рівень емоційного виснаження у 17(40,5%) чоловіків та 20(43,5%) жінок, що об'єктивно характеризується апатією до роботи, нервозністю, внутрішнім занепокоєнням, низьким рівнем емпатії та дратівливістю. Високий рівень деперсоналізації наявний у 21 (50,0%) чоловіків та 13 (28,3%) жінок, що може проявлятися у байдужості, відстороненні до роботи, зарозумілій поведінці по відношенню до колег та пацієнтів. Високий рівень редукції особистих досягнень 32 (76,2%) чоловіків та 35 (76,1%) жінок. За класифікацією ризику Kalimo et al.(2003) ризик «вигорання» є у 1 (2,4%) та 3 (6,5%), а тенденція до ризику вигорання - 21 (50,0%) та 20(43,5%) чоловіків і жінок відповідно.

За параметрами простої зорово-моторної реакції (ПЗМР) було виявлено подовження часу швидкості сенсомоторної реакції та стандартного відхилення часу швидкості сенсомоторної реакції, а саме, $299,5 \pm 18,3$ мс проти $213 \pm 1,9$ мс і $81,16 \pm 13,05$ мс проти $60 \pm 2,5$ мс відповідно, підтверджує виснаження ресурсів ЦНС за рахунок подовження латентного часу. Відзначено зниження функціонального рівня системи $4,0 \pm 0,09$ $1/c^2$ проти $4,5 \pm 0,06$ $1/c^2$, стійкості реакції $1,45 \pm 0,12$ $1/c$ проти $1,9 \pm 0,1$ $1/c$ та рівнів функціональних можливостей

2,61±0,16 1/c² проти 3,4±0,24 1/c², що об'єктивно свідчить про підвищення втомлюваності, порушення концентрації уваги та працездатності.

Була встановлена наявність прямих статистично значущих кореляційних зв'язків між рівнем деперсоналізації та середнім значенням швидкості сенсомоторної реакції ($r=0,308$; $p=0,004$); зворотнього кореляційного зв'язку між рівнем емоційного виснаження та функціональним рівнем системи ($r= -0,308$; $p=0,004$); емоційним виснаженням та стійкістю реакції ($r= -0,256$; $p=0,0032$); особистими досягненнями та рівнем функціональних можливостей ($r= -0,456$; $p=0,001$);

Висновок. Встановлена наявність взаємозв'язку між ризиком розвитку професійного вигорання та зміною психофізіологічних показників, що об'єктивно підтверджує формування професійного вигорання за умов високої напруженості праці у працівників швидкої медичної допомоги.